

AUSPICE CHRISTO

PROBLEMATATA
PHILOSOPHICA,

Q U Æ

Consentiente Amplissimâ Facultate Philosophicâ in
Regiâ quæ A B O Æ est CHRISTINÉâ Universitatē,

*Sub Directione
Amplissimi atq; Consultissimi VIRI,*

DN. MICHAELIS O. VVE-
XIONII, J. U. Doctoris, ejusdemq; ut & Pol.
& Hist. Professoris celeberrimi, Præceptoris
& Fautoris sui ætatem devenerandi.

Publicæ disquisitioni exhibet

ANDREAS Aldam Georgij F.
Respondens & Author.

Addiẽm 27. Junij A. 1650. in audit. Maj. boris consuetis

A B O Æ,

Imprimebat PETRUS Wald/ Acad. Typog: 1650.

VIRIS,

Quos Nobilitas, cum virtute exaltavit: Quos virtus
cum Nobilitate in edito honoris fastigio collocavit: Quos in-
dustria cum ardore Reipub. Svecanæ inserviendi eximiis opibus cumulavit;
Quos musarum amor, cum earum cultorum magnificâ pro-
motive æternitati consecravit.

DN. LUDOVICO DE
GEER SENIORI, Domino De Finsspång &
Fistebby &c. Mæcenati suo perpetuâ animi
submissione suspiciendo.

U T E T

DN. LUDOVICO DE GEER
JUNIORI, Domino De Finsspång & Fisteby &c.
Fautori itidem & Benefactori plurimum colendo.

S. P. P.

*ANimum meum cum subeat memoria beneficiorum, quibus
V:æ N:tes me V:um N:tum clientulū identidem cumulavere;
Vix una labitur dies, vix horula, ea quin cogitem, quin perpen-
dam, ne menti effluant, ne exolescant, quò fuero. Romani
sapientis iudicio ingrattissimus omnium dum eorum oblitus.
Accircò, nequeam quamvis demereri; tamen Academicum hoc exerci-
tium, V:is N:bus grati me jpektoris signum qualecunq̃ esse cupio: Consi-
do fore ulterioris promotionis incitamentum. Quippe sic ego; ut U-
lysses apud Alcinoium nihil possidens, quod pro plurimis rependat bene-
ficijs, præter vota & grates; Nihil habeo præter exigua hac animi mu-
nera & grate mentis. Profiteor lubens plurima imò multò ma-
iora me V:is N:bus debere, quò aliquam debiti partem, dum vivo, profiteor. Hunc
vadem, ceu V:æ N:tes placido iudicio metiri didicere; ita candido vultu excipere dē-
gentur submisisse rogo.*

Hæc problemata Officiòse Consecrans Client

ANDREAS Adam Georgij F.

I.

SUMMUM hominis BONUM
est DEUM cognoscere, eum
piè colere, ejusq; gratiosâ præ-
sentiâ frui.

NOTUM est ex sæpiùs jam antehac in celeberrima hæc nostra Academia disputatis, quosdam summam hominis felicitatem, in externorum bonorum (quæ aliàs *Fortuna* vocantur,) affluentia collocare; quod faciunt divitiarum, honorum, laudis, potestatis, gloriæ & authoritatis, &c. cupidi: Quosdam in bonorum *Corporis* usu, quæ sunt vel *instita*, ut Sanitas, robur, pulchritudo; Voluptas, vel *dissita*, utpote ad sensuum voluptatem facientia, præcipuam beatitudinem ponere, experientia ostendit: Nonnullos in *animi bonis*, ut facultatibus & habitibus, atq; ex ijs prodeuntibus operationibus & cognitione earum rerum, quibus animus hominis delectatur, maximum felicitatis punctum existimare observatur.. Sed *prima* opinio manifestè fallit; Cum ista bona fortuita sint; ex aliorum arbitrio dependeant, atq; sic nullatenus in nostrâ potestate, existant quinimò invitis sæpè auferantur; Summum autem bonum *ὀνείριον* esse debet, proprium & ab aliorum favore aut simulatâ opinione non dependens. Nec magis

Secunda

Secunda obtinet; Nam ista bona ignobiliori hominis parti directè subserviunt; propter usum tantùm, non propter se expetuntur: Neq; his & semper cum volumus, potimur; Et hisce prærogativis à brutis non raro superamur. At *Tertia* plus veritatis habet. Quamvis n. habitus & facultates, non propter se, sed propter operationes expetantur, ut in illis S. B. collocari nequeat: Nullum tamen feliciorum ac beatiorem hominis statum esse certissimum est, quam si homo cæteris *Bonis corporis, fortuna & animi*, mediocriter instructus, virtuosæ operationi incumbat, secundam virtutem vivat; adeoq; quod divina illuminatio addit, *DEU* ritè cognoscat, piè colat, ejusq; gratiosâ præsentia & visione fruatur. Cotemplatio enim amorem excitat, ut amor contemplationem juvat ac promovet. Atq; hic demùm aliàs inexplebilis hominis appetitus satiatur; juxta illud *Augustini*; *Fecisti nos, Domine, ad te, & idè irrequiescens est cor nostrum donec requiescat in te.*

II. Mercatura est Regno ac Reip. utilis; immò necessaria.

Quanta sit Mercaturæ ac negotiationum, non minùs quàm artium mechanicarum utilitas, vel una patria nostra dulcissima, re & experiètiâ edocta, commonstrare poterit. Qualis enim hujus facies, cum ante aliquot secula, nulla metallicarum fodinarum cultura, non gladios, enses, non bombardas, sclopeta, non secures, cultros, non athena, leberes; nedum orichalcheam, aut argenteam, suppellectilem domi parârunt; sed postquam è terræ cavernis eruere didicerunt, rudem

emolus

emolumento, distraxerunt & ad exoticas terras abduci
 permiserunt. Ipsi domi nudâ & simplici necessariorum
 permutatione contenti: Quicquid negotiationibus ap-
 ptum ut cuprum, ferrum, corium, sebum, etiam argentû
 & æs, rude ac incultum exteris elaborandum & negoci-
 ationibus exponendû concedidere; ipsi vicissim bom-
 bardas, gladios, cultros, secures, imò calceos, ocreas,
 crumenas, coria & pelles elaboratas magno precio rede-
 merunt; hordeum etiam vicinis vendidere, & cerevisiâ
 ab illis rursûm coemerunt. Quæ verò nunc ex his iisdem
 mercibus atq; similibus, patria emolumenta capit cor-
 dati faciliè animadvertunt. Undè Mercaturæ utilitas
 haud obscurè perspicitur. *Neg. Necessitas magis in obscuro
 est:* Notum enim & verum est tritum illud; *Non omnia
 fert omnia tellus.* Cû igitur multa hic abundè proveniant,
 quæ utilitèr exportari queunt, nonnulla etiam aliundè
 utilitèr importantur, quod absq; mercaturâ & negocian-
 tium operâ fieri nequit: Quis eandem Regno & reip. u-
 tilem negaverit? ut jam de vedigalibus, alijsq; publicis
 comodis, emolumentis ac divitijs quæ inde promuntur,
 nihil dicam. Hinc etiam Eximius ille politicus *Iohannes
 Boterus de Politia Illustr. lib. 1. C. 14. de mercatoribus etiam &
 insistoribus agit, quorum mercatura cum maximo Reip. comodo
 conjuncta est, quamq; ad externorum sæpè regum populorumq;
 amicitias contrahendas accommodam, atq; etiam hominum vitæ
 perutilem, ac quodammodo necessariam pleriq; arbitrati sunt;*
 Sed de iis qui latentium lucrorum astutissimi indagatores, manifesteq; prædæ
 avidissimi devoratores; nec cognationes, nec affinitates, nec amicitias, nec
 communem salutem, ullâ fide, nisi solâ utilitate colunt; quorum operosa
 fraudes, non artes, venduntur emunturq; quibus passim peculiare est mentiri,
 peierare, fraudare & imponere, nec ulla illis lucrandi ratio turpis; atq; ille
 melior, qui lucratur magis, quin & legibus id sibi licere dicunt, decipere secum
 contrahentes ad dimidium iusti precii. &c. De ijs inquam eorumq;
 turpitudine & fraudibus ibi plura videantur. Ast de veris

mercatoribus vicissim *Hypolytus à collibus* in suo Principe
30. sic ait: *Artes etiam commutatrices Principem fovere de-
bere: Mercatorum ope, non solum res patria utiles in imperium
eorum periculo convehuntur, sed multa etiam quibus imperium
redundat, in alias regiones ab illis cum utilitate publicâ deferun-
tur. Multi etiam repentini casus incidunt, in quibus mercatorum
opibus sæpè numero non levia pericula propulsantur: Imò eorum
quoq; fide & industriâ, non mediocria Reip. munera sustinentur.
Neq; vulgaris prudentia ab illis ex hominuro externorû
comercio & familiaritate comparatur, &c. Cujus rei
exempla in nostrâ quoq; patriâ extant. Scribit *Plutarchus*,
Solonis tempore mercaturâ in precio fuisse; rationeq; hanc
addit, quod commoda ex regionibus barbaris adscisceret,
amicitias cum Regibus conciliaret, & multarum rerum
conferret peritiam. Tanta nimirum est mercaturæ vis,
ut ademptâ mercandi facultate (quod aliquando in Neapolitanorum
regno factum legimus, inquit *Pont. c. 45. de liberalit.*) provinciales
continuò ad inopiam redigantur. Verùm & hic cavendum, ne ex
utilissimâ hâc negociatione, iniquitatis officina & avaritiæ cõ-
ciliabulum fiat, non modò in ipsis mercatoribus detestabile,
sed & Reipub. detrimentosum. Severè igitur in insidiosa illa,
totiesq; Principum constitutionibus prohibita, monopola exercentes,
qui & fiscum principis fraudantes, pauperum sudoribus pascuntur,
animadvertendum: Quæ verba itidè apud *Hypolyt. d. l.* habentur.
Licita autem & honestâ mercaturâ subditorum divitiæ augentur,
ex illis publica & Magistratus: Urbes locupletantur & amplifican-
tur; quibus Regna & imperia firmanantur & stabiliuntur. *Æquis igitur de laudabilis mercaturæ
utilitate & necessitate dubitare vellet aut possit?**

III. Navigationis exercitium Regno & Reip. commodat.

Quando

Quando sumus rerum omnium Creator, arbiter
ac moderator, in primâ creatione aquas in peculia-
rem locum collegisset, terram quidem homini & filijs
hominum colendam dedit, ut Scriptura loquitur: Ex i-
psis aquis tamé immensas etiam utilitates non denegavit.
Progressu n. temporis & post lapsum, cum jam animans
tia inter quæ etiâ pisces sunt, homini in escam cederent,
nô tantum ob piscationem, quæ sine navigatione omni-
modè exerceri nequit; verùm etiam propter comèrcia,
quæ mari non minùs quàm terrâ instituuntur, navigatio
etiam utilis, imò necessaria esse deprehensa est. Quin-
imò nec tota terra, ad mandatum cunctipotentis, ab ho-
minibus sine navigiorum usu impleri potuisset; siquidè
omnis mari circumdata esse & insulis constare animad-
vertitur. Quis igitur navigationis necessitatem ac uti-
litatem sanus negaverit? Proinde & Jehova ipse Noa-
chum navim, quâ universum animantium genus super
terram ab aquis diluvij saluum evaderet, construere do-
cuit, Et Rex omnium qui unquam fuisse sapientissimus
Salomon lucrosas navigationes instituit. Et spiritualis
Salomon, i. e. Rex pacis Salvator CHRISTUS, *Cujus omnis
actio est nostra institutio*, navim conscendere, fluctibus & vē-
tis se concedere (imò & eosdem navigans compescere)
non detrectavit. Quoties verò electum Dei organon &
Apost. S. Paulus, navigatione, etsi non semper satis com-
modâ, vi sustinuit, ejusq; beneficio varios adire popu-
los, ut fidem in Christum profeminaret? Quæ & simi-
lia navigiorum usum licitum & legitimum, imò utilissi-
mum esse demonstrant. Ast quæ præterea abundantissi-
mæ utilitates & olim & nuper, tam publicè quàm priva-
tim inde emanarint, longû nimis foret singulatim per-
censere. Hoc medio prædictus R. Salomon classem in
Asion-

Asien-gabor, littore maris rubri instruens, aurum ex
Ophir quadringentorum viginti talentorum reportavit.
3. Reg: 9, 26. *Ophir* autem seu *Aupir*, Regnum *Peur*, Ame-
rica partem, auro gemmisq; abundantem, docti autem
mant; nunc per literarum metathesin *Peru* dicitur. A-
mericam enim ut hisce novissimis seculis, ita & quondã
per navigationes innotuisse, ex documentis haud obscu-
ris colligitur. Præterquam enim quos naves Salomo-
nis ex mari rubro per indicum & oceanum æthiopicum
in Americam commodè navigarunt; *Plato* etiam in *Ti-
maeo*, inquit: *Narrant vetusta scripta rerum Atticarum, in ma-
ri atlantico, extra illas angustias esse insulam quandam Africã
vel Asiã majorem, ex quã ad alias insulas facilis esset trajectus.*
Et idem *Plato* in altero dialogo *Critias*: à feracitate, di-
vitijs, metallis, animantibus fructibus, magnitudine reo-
gnis, alijsq; ita describit, ut alij delineatio ista competere
nequeat. Quin & *Homerus* *Odyss*: 1. Duplices *Æthiopes*
constituit; Orientales & occidentales. Hos in Atlanti-
cã insulã seu *Americã*: illos sub *Ægypto* docti ponunt.
Nec non *Homerus* ille *Mantuanus*, *Virgil*. 6. *Æneid*. inq̃

— — Latet extra sydera tellus^o

Extra anni solitq; vias, ubi cœlifer Atlas^o

Axē humero torquet stellis ardentib^o aptū,

Es Seneca in Medea — Venient annis secula seris, quibus

Ocean^o vincula rerū laxet, & ingens pateat tell^o:

Tiphysq; novus detegat orbis, nec sit terris ul-

tima Thule, — — —

Quæ illi scribere non potuissent, nisi tellus isthæc jam
antea cognita fuisset. At quomodo cognita fieret, nisi
per navigationes? Undè & *Diod*: *Sicul*, *Apul*. & *Plinius* ac
Strabo in Geographiã Atlanticas insulas agnoscunt. Et
nunc quoq; Regni *Sueciæ* corona ad partem ejus terræ
imperij

Imperij reverentiã produxit: idq; mediante navigatione. Ut jam de eo nihil dicam quantum navigationis exercitium, in ampliandis commercijs, ditandis subditis, defendendis finibus, profuerit, proffit, adeoq; insuper, D E O benignè annuente, prodesse possit. Quid verò de Batavis; genuinis Neptuni filijs, dicendum? Qui solis navigationum & mercimoniorum industrijs atq; assiduis exercitijs, ad eam subvecti sunt potentiam, ut totius orbis oculos in sese converterint. Navigationes proinde rectè institutas, fructuosissimas esse non immeritò colligitur.

IV. Leges etiã humanæ violatæ, consciëntiæ vuln9 infligunt.

Legum aliæ *Divinæ* sunt, aliæ *Humanae*: *Divinæ* Leges D E U M ipsum authorem atq; latorem agnoscunt: ideoq; & à *naturalibus* sola ratione distinguuntur: *Naturales* enim dicuntur, quod naturæ à primordio implantatæ sint; undè non scriptæ sed natæ appellari possunt. Eadem etiam *Divinæ* appellantur, quatenus non tantùm à D E O, naturæ authore, originem accersunt, verùm etiam peculiari promulgatione in monte Sinaj (de moralibus enim nunc sermo est) Moyse traditæ sunt. *Humanae*, homines agnoscunt authores ac promulgatores. Divinas qui transgreditur, quin conscientiam lædat, nullum quidem omninò dubium esse potest; cum sic D E I autoritas, qui solus est conscientiarum dominus contemnatur. Quinimò & humanas legitime latas leges de industriâ violans, conscientiam gravat; dummodo leges istæ firmo nitantur fun-

damento: id est; cum pietate ac honestate non pugnent. Tum enim D E O magis obediendum quam hominibus. Act. 6. Ratio autem quæ assertio nititur, hæc præcipua est: Omnis ordinatio, id est, Magistratus, est à D E O: & qui magistratui resistit divinæ ordinationi resistit, Rom: 13. 1. Petr: 2. Jam autem qui D E O ipsi resistit, procul dubio conscientiam lædit, eiq; vulnus infligit. *Quod erat demonstrandum.* Id tamen subjungendum, hæc procedere, si violatio legum ex malitia atq; contemptu oriatur. Nam si ex ignorantia & imbecillitate descendat, & subsequentem habeat poenitentiam, conscientia minus lædetur.

V. Natura per se non deficit omnino; nec vires suas naturaliter prorsus amittit.

Quamquam diffidendum non sit multa in rebus naturalibus ad pristinum vigorem nunc non assurgere, in multis florem, copiam, robur & efficaciam olim deprehensam hodiè desiderari; Ubi enim jam uvæ quas in palestina quondam singulas vix bini homines robore integri portarunt? Ubi nunc gigantes præci ævi mole corporis & fortitudine tantoperè eminentes? Etiam si quis temperantissimè vivat, omnibusq; modis allaboret; Vix tamen ac ne vix quidem staturam atq; ætatem Starckateri, qui tot secula vixit, assequetur. Ubi nunc ea rerum variarum abundantia, quæ antiquitus multis in locis fuit? Quamvis hæc à rerum planè non imperito rectè negari nequeant; Id tamè naturæ per se
haud

haud adscribendum aut tribuendum, sed hominum peccatis & malitiæ; quorum intuitu, ne cæli quidem ipsi mundi sunt, ut omnium adversitatum tolerantissimus Jobus loquitur. *Natura quidem in se, ut non abundat in superfluis, ita nec deficit in necessarijs* quamdiu scilicet *naturata à naturante* in ordinario cursu sustentatur: Nihilominus tamen omnia senescunt, omnia inveterascunt; nec quicquam stabile ac perpetuò eodem tenore permanens est præter eum qui fecit omnia. Naturæ igitur vires variè defetiscunt, hic langvent, ibi nonnihil restaurantur; hic reflorescunt, ibi flaccescunt, non tam ex in stabilitate suâ; cum natura opifex opus stabile, atq; dum ipsi placuerit, durable effecerit; quàm ad hominum mores; & ut monumentum totius machinæ aliquando dissolvendæ, Cæli quippe inveterascunt & tu inveterabis illos, inquit Rex & Psalmista David. Certum autem interitus annum, nedum diem nemo hominum certò inde prædefinierit; cum nemo verè prædicere possit hominem septuagesimo aut octuagesimo anno obiturum, etiamsi vires haud parum deficiant: Non pauci quippe etiam hosce vivendi terminos transgrediuntur.

VI. Liberalitas magis in dando quàm accipiēdo consistit.

ET si liberalitatis actus circa utrumq; dare & accipere non secus atq; genuina sua objecta veretur, circa quæ debitam observat mediocritatem, ne in vitiosa extrema prolatur eam exercere volens; Non secus enim atq; temperantia circa voluptatum fugam & participationem; fortitudo circa timere & audere &c. Ita

liberalitas in dando & accipiendo cernitur. A C C I P
P E R E igitur cum suam etiam laudabilem habeat me-
diocritatem, in qua laus non in fima consistit, cum debito
fiat modo, virtutis actio est. D A R E tamen præcipu-
tus liberalitatis actus est. Liberalitatis quæ tanta est tam-
quæ eximia virtus, ut nulla homine dignior, nulla splen-
didior; quippe quæ omnium ad se amorem trahat; adeo
*ut in extremis quoq; terris constitutos, de quibus libe-
ralitatis fama est, tametsi de commodis ejus nihil no-
bis speremus, tamen benevolentia laudibusq; prosequa-
mur; contra tenaces odio & obtreptione,* ut loqui-
tur translator Joannis Boteri de Politia illust. lib. 2. cap. 4.
p. m. 189. *Exempla addit inquit. Eminebant vitia
quædem in Nicolao V. Pontifice maximo, item in Al-
fonso Rege; claros tamen atq; amabiles faciebat dandi
studium.* Nec quicquam ad benevolentiam, & quod a-
ptissimum est ad quietem vivendum, charitatem concili-
andam accommodatius est ipsa liberalitate, teste Cic. lib.
2. de finibus. *Quo etiam respexisse videtur Alfon-
sus Sicilia Rex,* annotante etiam sup. cit. Botero: Inter-
rogatus enim, quid servaret sibi, qui tam multis tam
multa donare? Ea, inquit, ipsa quæ dono, cætera enim
in meorum numero non habeo. *Quo innuere voluit
sapientissimus Rex,* munera liberaliter in alios collata
sempiternam sui memoriam apud eos, in quos collata
sunt, relinquere. Nullum autem illustrius, aut huma-
no generi & publico utilius est liberalitatis genus, quam
cum adolecentes, quorum angustiores sunt res, & in
quibus ingenij vis & indoles aliqua ad virtutem præluce,
pecunijs sustentantur, & ad studia continuanda sublevan-
tur.

tur. Quid enim vel privatim beneficentius fieri potest
quàm vadentem ad virtutes viatico suo juvare? aut pu-
blicè utilius, quàm suâ pecuniâ, suâq; operâ id præstare,
ne naturæ bona hominum ope destituta pereant? Un-
dè & *Alfonso* iterum, adolescentulos quosdam cum intel-
lexisset ob parentum inopiam, quibus cæperant discipli-
nis, continuare operam non posse, eos in Galliam ulteri-
orem Parisios misit, pecuniâ statuta, quæ illis suo ex æra-
rio suppeditaretur. Præstat idem in immortalem sui
gloriam S. R. M.^{tas} præstant & alij Heroës & magni vi-
ri, quorum fontes ad nos quoq; derivatos esse, æterna
eum gratitudine semper commemorabimus. Num (ut
iterum *Boetius*) *aut beneficentius aut utilius excogita-
ri liberalitatis genus potuit? Hoc autem quid est ali-
ud, quàm dare operam, ut multi semper sint qui rerum
civilium ac naturæ perscrutationi vacent? quàm nol-
le pati ob ignorantiam rerum cognitione dignarum ca-
ligere respublicas.* Hinc & quanta sit liberalitatis præcel-
lentia, quantus in eâ splendor & utilitas? nec non si-
mul, quòd magis in dando quàm accipiendo eluceat satis
perspicuum est.

VII. Omne mendacium est vitium.

Mendaces esse filios Diaboli, veraces verò Dej,
pueris etiam à teneris inculcari solet. Et
quidem rectè; ut ab ipso nutricis lacte veritatem
amare, mendacia verò odisse ac averfari discant.
Diabolus enim homicida erat ab initio & in veri-

rate non stetit. Joh: c. 8. Qui cum mendacium loquitur, de suo loquitur. Quicumq; igitur illū humani generis infensissimum hostē imitari horret, veritatem colat, falsiloquium caveat. Si enim in *perniciem proximi* quis mentiatur, mortale peccatum est. Si ut amicum vel alium sublevet, ei prosit, commodet aut officium præstet, mendacium proferat, prævaricatio tamen est & culpanda imbecillitate non caret: quasi verò salvā veritate & nisi mendacio pro umbone & clypeo utatur, salus proximi aut propria obtineri nequeat. Si ad oblectandum non visa fingit, vanus est & cavendus; ut canit Horat:

Fingere qui non visa potest: commissa tacere

Qui nequit; Hic niger est, Hūc tu Romane caveto.

Sic etiam nos non immeritò dicimus; *Hunc tu Christiane caveto.* Sin ex merâ levitate, neq; oblectandi, neq; commodandi gratia veracitatis limites quis transgrediatur; Vanissimus est. Et ex tali vanitate turpissimum mentis endi habitum contrahit: Quod & sapiens disertè innuit: inquitens; Noli amare mendacium ad versus fratrem tuum; neq; in amicum similiter facias. *Noli velle mentiri omne mendacium; assiduitas enim sive consuetudo illius non est bona.* Ecclesiasticus C. 7. v. 13. & 14. conf. C. 15. v. 2. Quin & cordatiores ethnici mendacia omnimodè improbarunt; Juxta illud Poëtæ,

*Odi illos, ceu claustra erebi, quicumq; loquuntur
Ore aliud, tacitoq; aliud sub pectore condunt.*

Plura

Plura videantur in *Collegio Ethico Consultissimi Dni*
PRÆSIDIS Disp. 10. Ubi etiam ad ea argumenta quæ
vel ex sacris vel aliunde, pro aliquibus mendacij specie-
bus afferri solent, ac possunt, fufius respondetur.

Æquo igitur colore ulla mendacij species palliari po-
terit? ut planè in vitio non sit. Aut enim si mendaci-
um est, vitium est: aut si vitium non est, mendacium
non est; nec meritò dici potest.

VIII. S. Scriptura unica est & perfectissima regula sive nor- ma fidej, morum & contro- versiarum Theologicarum.

HOc ideo non subjungitur, quod animus sit fal-
cem in theologorum messem intempestivè mittere;
sed ut asseratur etiam in morum doctrinâ & practicâ
philosophiâ verbum Dei normam quoq; & certissimam
vitæ humanæ regulam esse. In Politicâ tamen preslè
sic dictâ, nec non Jurisprudentiâ, multæ etiam aliæ rē-
gulæ observandæ; quæ ita expresse in Sacro Codice nō
inveniuntur: dummodò tamen eidem non repugnent
aut contradicant. In reliquâ autem Philosophiâ, ut-
pote *Mathesi*, norma est recta ratio, principia nobiscum
nata & inde deductæ demonstrationes. In *Phycâ*,
amissis est eadem recta ratio & experientia, quæ ex ma-
gno isto *nature* libro desumitur. Multa enim inibi
rectè concluduntur, quæ in Sacris literis nusquam diler-
tè habentur. At in rebus Theologicis, unica & infal-
libilis

libilis cynosura est S. Scriptura canonica, ad quam omnia dogmata, ne ab exoptato portu aberrant, dirigenda. Nihil hic humanæ valent traditiones, juxta quas DEUS frustra colitur; ut ipse Salvator asserit: nihil ratio humana, quæ in divinis cæca est. Sed trita hic regula tenenda.

Verbum non fallit, multos speciosa fefellit
Glossa, DEI verbo nitere; tutus eris;

Vallis, læta rosis abundat, *Hybla,*
Molles dat violas olens *Alymetus;*
Ex quæis mella trahunt apes opima,
Fingunt undè favos & arte stipant:
Tu promptus *Sophia* colis vireta,
Quàm pingvi legis herbulas in horto!
Quam svaves legis herbulas *arnice!*
Dulci melle fluunt, odore fragrant,
His plures cape fosciculos in arvis,
Quò te *Pierides* colant amore,
Quò ferto sapientiæ coronent.

Properanti plectro Patriota per dilecto
posuit

P. Warelius.

